

Yiyiniz içiniz ancak israf etmeyiniz (Araf 31)

Banu Atabay'ın lezzetler.com Yemek Tarifleri Sitesi

GÜNEY AMERİKA ÜLKELERİ TARIM ÜRÜNLERİ

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi

Ekvador'un ülke ekonomisi büyük ölçüde tarıma dayanmaktadır. Dünyanın en büyük muz ihracatçısı durumundadır. Başlıca tarım ürünleri; şeker kamışı, portakal, hindistancevizi ve kakaodur.

Paraguay ekonomisi, esas itibarıyla tarıma dayanır. Belli başlı yetiştirilen bitkiler, mısır, buğday, soya fasulyesi, yerfıstığı, tütün, turuncgiller, yerbamaté (Paraguay'a has bir çeşit çay), kahve, pirinç ve pamuktur. İhraç malları arasında pamuk, soya fasulyesi, kahve, pirinç, sebze, et, tütün, ağaç gövdesi, ve kinin yer almaktadır.

Peru'nun ticari ekonomisi geniş ölçüde minerallere, tarım ürünlerine ve endüstri ürünleri ile balıkçılığa dayanır. Ülkede yetişen başlıca tarım ürünleri pamuk, şeker pancarı, kahve, pirinç, patates, fasulye, mısır, arpa ve tütündür. İhracatı teşkil eden başlıca ürünler ise bakır, balık yemekleri, kahve, demir, şeker, çinko, gümüş, kurşun, pamuk, altın ve yün olarak sıralanabilir.

Arjantin buğday, soya fasulyesi Surinam halkının büyük bir bölümü tarımla uğraşmaktadır. Portakal, greylift, şeve siğiri eti üretiminde dünya şeker kamışı ve muz gibi tropikal ürünler başlıca tarım ürünleridir. Ülkenin başlıca ihracat sıralamasında önlere yer almaktadır. Brezilya'nın başlıca ürünleri ise; karides, balık, pirinç ve muzdur. Şili'nin başlıca ihraç malları ise pirinç, fasul ihraç ürünleri arasında soya ye, taze meyve ve balıktır. Uruguay'da Arjantin'de olduğu gibi ülke topraklarının önemli fasulyesi ve kahve yer alır. Kolombiya dünyanın ikinci bir bölümü otlaklarla kaplı olduğundan hayvancılık gelişmiştir. Falkland Adaları'nda otuan halkın büyük bir çoğunluğu koyunculuk ve balık avcılığı ile uğraşmaktadır.

Peru ve Paraguay da kahve ihraç nin dayandığı en büyük kaynak koyun besiciliğidir.

Ekvador dünyanın en büyük muz Güney Amerika'nın Büyük Okyanus kıyılarında yapılan kazılarda tütün, patates, fasulye, biber, domates, balkabağı gibi ürünlerin kalıntılarına rastlanmıştır. Dolayısıyla bu ürünlerin anavatanı olarak Güney Amerika söylenebilir. Amerika'nın keşfedilmesi ve yaşanan tarihi süreç sonunda tarımsal ürünlerde kıtalararası paylaşımlar söz konusu olmuştur. Yukarıda bahsi geçen ürünler hakkında kısaca sunlar anlatılabilir:

Domates: Bolivya ve Peru'da yabancı sarı renkli bir domates türü bulunmuş ve sonra Meksika'da yetiştirilip Kristof Kolomb'un Amerika'yı keşfinden sonra Avrupa'ya gemilerle gönderilmiştir. Sarı renklisinden sonra çok geçmeden kırmızı türlerinin varlığı da ortaya çıkmış ancak 1900'lere kadar zehirli olduğu düşünülerek tüketilmemiştir. Avrupa saraylarında ve asilzadelerinin evlerinde saksılara süs bitkisi olarak ekilen domatesin yenilebilir olduğu sonradan fark edilmiştir. Türk Mutfağı'na girdikten sonra kahvaltılarının vazgeçilmez, yemeklerin renkli yüzü olmuştur.

Patates: İnkalar'dan Peru'ya miras kalan patatesin Avrupa mutfaklarına girmesi Amerika'nın keşfinden 200 yıl sonrasına, Fransız İhtilali dönemine kadar sarkar. Patates önce zehirli sanıldığı, sonra da hayvan yemi olarak kullanıldığı için yenilmemiştir. Fakat Fransız İhtilali döneminde açlıktan kıvranan Avrupalılar hayvanların yemini yemek zorunda kalırlar. Böylelikle patates mutfaklarda tüketilmeye başlamıştır.

Andlar'da 4000'in üzerinde yumru bitki ve patates çeşidi olup 2000'in üzerinde türü tüketilebilmektedir.

Biber: Anavatanı Güney Amerika'dır. İnkaların en popüler baharatları acı Peru Biberi olan Axi ya da Aji'dir. Peru yemeklerinin de olmazsa olmazları arasındadır. Arkeologlar tarafından mağaralarda ve eski çömleklerde çizimlerine rastlanmıştır. Acı biber M.Ö.

8.000 yılından günümüze Güney Amerika ülke mutfaklarında önemli yer tutmuş olup Peru'da biberlerin değişik boy, şekil, renk ve acılıkta 300 çeşidi yetiştirilmektedir.

Mısır: Yenidünyanın keşfedildiği yıllarda, Amerika kıtasının pek çok bölgesinde mısır tarımı yapılmaktaydı. At dışı mısır, sert mısır, unlu mısır, şeker mısır ve cin mısır türleri o dönemlerde yetiştirilmekteydi. Özellikle Meksika'nın yüksek bölgelerinde, Orta Amerika ve Güney Amerika'da yaşayan yerli halkın günlük beslenmesinde kullandığı en önemli bitkilerden birisidir. Aztekler'in Mısır tanrılarına insan kurban ettikleri de bulgular arasındadır.

Mavun Meyvesi/Kaju (Anarcadium Occidentale): Anavatanı Brezilya olan Kaju ağacı Portekizliler aracılığıyla 16. Yüzyılın başında Batı Afrika'ya getirilmiş ve burada yetiştirilmiştir.

Olluco (a) bir çeşit patatestir; Oca (b) ollucaya benzer melez patates çeşididir.

Sursop (Annona muricata) (Cherimoya): Anavatanı Güney Amerika olan ve çabuk yetişerek 5-6 m. yüksekliğe erişen bir ağacın meyvesidir. Meyveler genellikle 1-1,5 kg. ağırlığındadır. Meyvenin eti beyaz, biraz lifli, çok sulu, güzel kokulu ve biraz da ekşidir. Bu sebeple taze olarak tüketimden çok, dondurmalara ve soğuk şerbetlere koku vermek amacıyla kullanılır.

Brezilya kestanesi (Bertholletia exelsa): Anavatanı Güney Amerika olan, geniş ve büyük bir ağacın çok sert kabuklu ve cevizi benzeyen meyvesidir. Her meyvenin içinde 1520 adet kestaneye benzer tohumları vardır. Kestaneler çiğ veya kavrulmuş bir halde yenildiği gibi çikolata üretiminde de kullanılır.

Quinine (Cinchona officinalis): Anavatanı Peru ve Bolivya olan ve ilaç sanayiinde kullanılan Quinine tropikal ülkelerde yetiştirilir. Kabuğundan kinin/quinine/chininum çıkarılır. Gövde ve kök kabukları (Cortex Chinae) kullanılır. Tadı acıdır.

Guava (Psidium guajava): Brezilya'dan dünyaya yayılmıştır. Meyvesi 15 cm çapındadır ve pek çok tohum

içerir. Bitkinin dış kısmı sarı, yeşil; iç kısmın yeşil, sarı ya da kırmızı olabilir. İç kısmı kırmızı olan meyve diğer türlere göre antioksidan yönünden daha zengin ve soğuğa biraz daha dayanıklıdır.

Pepino (*Solanum muricatum*): Anavatanı Peru olan Pepino Güney Amerika'dan Uzakdoğu'ya kadar geniş bir coğrafyada yetiştirilmektedir. Pepino kavun aromalı, meyve eti sulu ve ince kabuklu olup meyveleri çekirdeksizdir. Türkiye'de de Akdeniz Bölgesi'nde yetişebilmektedir.